

avskrift.

ACC. N:R M. 1947:192-249.

Landskap: Östergötland m. fl. Upptecknat av: Ivan Liljeblad

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: 1924 Född år i

Nummeringen i högra kanten = originalläs
sidnummer.

Register till hela samlingen ligger i första
kuvertet.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Östergötland m. fl. Upptecknat av: Sven Liljeblad

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

Vid ett besök hos den gamle fiskaren Svensson i Marnäs, som prosten i Undenäs rekommenderat som en god sagesman, erhöll jag intet svar på mina frågor. Kyrkvaktaren i Undenäs, som får höra hur besöket hos fiskaren avlupit säger:

Ja, var det inte det jag sade. Han är däruppe från Tiveden. Just sådana äro de där. Svåra att komma till tals med. Så skall han vara religiös också numera. En riktig trollgubbe är det annars. Han kan han, fastän han inte vill tala om det. Han kan skjuta och fiska så mycket han vill. När han kom med fisk förr till den gamla prostinnan kunde hon säga: "Käre Anders, han måste ge mig en tjäder i dag. Jag skall ha främmande till i kväll!" - Och han behövde bara ta bös-sen med sig för att strax komma tillbaka med både tjäder och hare.

Häx ha de för sig än i Tiveden. Jag har sett det vid begravingar. I fjol var det en gumma där uppe, som var död. När de bar ned liket, spände dotera omkull pallarna, som kistan stått på, och så spottade hon.

För några år sedan träffade jag uppe i Tiveden i närheten av Ykullen en gammal tok, som var så svart, så att man bara såg tänderna. Av honom köpte jag för ett kvarter brännvin en gammal tavla om Jesu pinas historia.

Skriv endast på denna sida!

A.-B. GRAHNS BOKTR., LUND

219

Friskytt

Dödstro
och
dödssed

220

Landskap: Östergötland m.fl. Upptecknat av: Sven Liljeblad
Härad: Adress:
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: Född år i

Foto! Vårs Herres Jesu Christi Pinohistoria.

" Gammal tavla funnen i Tiveden.

220

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Östergötland m.fl. Upptecknat av: Sven Liljeblad
Härad: Adress:
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: Född år i

Dagbok.

222

Lördagen den 28 juli - torsdagen den 2 aug.

Lördagen den 28 juli.

Resa Jönköping - Vadstena. - Far på kvällen till Hagebyhöga för att hos den gamle kantorn få underrättelse om gamla personer i socknen.

Söndagen den 29 juli.

Hela dagen ösregn. - På eftermiddagen i Hagebyhöga. Klent resultat.

Måndagen den 30 juli.

Besöker på förmiddagen de gamla makarna Holmertz, som bo inne i staden. På eftermiddagen gamla fru Dalgren i Hagebyhöga. Hinner på kvällen med att uppsöka kantorn i Tivelstad och av honom få anvisning på några gamla personer inom Tivelstads socken.

223

Tisdagen den 31 juli.

På förmiddagen berättar de 94 årige skomakare Fahlström i strå socken för mig. Jag kommer vid middagstiden till Tivelstad och

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Östergötland m.fl. Upptecknat av: Sven Liljeblad
 Härad: Adress:
 Socken: Berättat av:
 Uppteckningsår: Född år i

uppsöker en gammal man, Gustaf Andersson, som skall kunna särdeles 223
 mycket om gamla tider, enligt vad man har sagt mig. När jag kommer
 är gubben sysselsatt med att knyppla spetsar. Vad jag än frågar ho-
 nom om, skakar han endast på huvudet. Hushållerskan upplyser mig
 om att han är leeanare och läser "alla doktor Leés skrifter."- Får
 ett par andra gamlingar att berätta för mig senare på dagen.

Onsdagen den 1 augusti.

Besöker Rogslösa i hållande regn. Kan föga uträtta.- Kassen
 slut.

Torsdagen den 2 augusti.

Hemfärd med cykel från Vadsten till Jököping.^{n/}

Min värdinna i Vadstena, fröken Augusta Karlsson, är intresse-224
 rad av mitt förehavande. Hon lämnar mig anvisning på några gamla
 personer i staden samt bifogar själv följande upplysningar:

Min pappa bodde i Strå socken strax härutanför staden. När
 vi voro små brukade han berätta för oss vad han kom ihåg från sin
 barndom. Nu har jag glömt det mesta, men jag minns, att han talade
 om, att de på trettondagen voro utklädda och gingo i gårdarna och
 sjöngo. En var utklädd i svart och de andra hade uddiga kronor på
 huvudet. De hade något slags samtal eller sång emellan sig. De sjöng

Staffans-
sjungning

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Östergötland m.fl. Upptecknat av: Sven Liljeblad
 Härad: Adress:
 Socken: Berättat av:
 Uppteckningsår: Född år i

även:

224

Staffan var en stalledräng.

Han vattna sina fålar fem.

Vid påsk gingo barnen och sjöng i gårdarna och tiggde påsk-
 ägg. Min far brukade sjunga sången de sjöng då, men jag kan omöj-
 ligt komma ihåg den. Jag minns dock ett par verser:

Ägg-
tiggeri

225

 Uppå gummans haka
 där står en käring o'baka!

Uppå gubbens långa skägg
 där ligger en höna på femton ägg.

 Sången slutade:

 Söta kära far och mor,
 ge oss ett litet påskägg!

När de inte fingo, vad de ville ha, sjöng de li-
 tet fula verser. Jag minns en:

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Östergötland m.fl. Upptecknat av: Sven Liljeblad
 Härad: Adress:
 Socken: Berättat av: Holmertz, Vadstena
 Uppteckningsår: Född år 86 år i Strå socken

Jag ser på eran skorsten vit,
 att eran dotter är -----

(mer säger jag inte)

225

Gamle Holmertz i Vadstena, som är 86 år och är född i Strå socken, berättar, då och då sufflerad av sin gamla fru:

226

Lucia var de tidigt uppe och fingo glögg och brännvin. En ung flicka kläddes till Lucia. Hon var klädd i ljuskrona. Fin klädsel en vit klänning och grannlåt. Hon hade ett helt följe av tärnor. Hon kom vid tvåtiden, medan de låg. Hon bjöd på kaffe och sjöng. Men sedan gick drängarna upp och glöggade för varandra.

Lucia

Så fort klockan hade slagit tolv lussiotte, gick karlarna på logen. - Andra dagar på vintern gick man ej upp och tröskade förrän klockan två, och vid femtiden gick man in och fick frukost.

Till jul kokte de så mycket korv och skinka de kunde och la de upp det på stora tennfat. De bryggde också mycket öl. Allt skulle räcka hela julen.

Jul

Alla, som kom julafton fick lov att ha litet mat. Så skrämde

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Östergötland m.fl. Upptecknat av: Sven Liljeblad

Härad: Adress:

Socken: Berättat av: Holmertz, Vadstena

Uppteckningsår: Född år 86 år i Strå socken

de barnen med, att om de gick ut efter klockan tolv på julafton, så måste man häva över dem en skopa spad.

226

Jul

Så var det julljuset. Det fick brinna hela natten, så stort var det. Det sattes i ett fat med vatten. Slocknade det, skulle någon dö.- (fru Holmertz): Från Lamhult i Småland, där jag var, när jag var barn, minns jag, att de tog så noga vara på den lilla ljusbiten som blev kvar. De voro så rädda om den, som om det hade varit den bästa medicin. Så fort någon slagit sig, eller om det svullnade, sade de: "Har du inte litet kvar av julljuset." Men så kan jag inte påminna mig att de gjorde här uppe.- Hade julljuset runnit mycket julnatten, skulle det bli sorg.

227

På juldagsmorgonen gick de och hävde in gödsel i ladugårdarna. Inte av hämdⁿ precis, men som sed.

Annan-dagen skulle de upp och glögga hos varandra. Det var annandagsglöggen.

Tretondagsafton kom de, så fort det var mörkt, med ljusa stjärnan. En av dem var Judas. Han red på en stake, som hade en stor blånetott, som hänge ner, som en hästman. De sjöng: "Staffan va en stalleddräng." Jag har nu glömt nästan alla verserna, men några av

Staffans-
sjungning

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Östergötland m.fl. Upptecknat av: Sven Liljeblad
 Härad: Adress: Holmertz, Vadstena
 Socken: Berättat av:
 Uppteckningsår: Född år 86 år i Strå socken

dem kanske jag ken:

Staffan var en stalledräng.

Han vattnade sina fålar fem.

Så vattnade han de svarta.

Han hade ett par dockor vackra.

Så vattnade han de apelfrå,
 dem Staffan själv rider på.

Ira, ira, fallera!

Låt oss gossar lustiga vara!

En gång jul om året bara.

När de så kom in, sjöng de en annan sång, som jag
 alldeles har glömt av:

Goder morgon här inne både herre och fru!

Vi önska eder alla en fröjdefull jul.

De sjöng också om, när de var till Österlandet:

"Vi följer stjärnan till Betlehems stad."

De hade för övrigt litet att säga, var och en av dem.

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Östergötland m.fl. Upptecknat av: Sven Liljeblad
 Härad: Adress: (Holmertz, Västena)
 Socken: Berättat av:
 Uppteckningsår: Född år 86 år i Strå socken

De tiggde också. "Vi vill ha mat och bröd och pengar," sade de. - All- 229
 ra sist tackade de: Stjäm-

"Haver tack, haver tack för alla edra skänker, gossar
 som ni utav Gudi är sänt."

Vid påsk gick pojkarna och tiggde ägg. Det skull evara dagar- Ägg-
 na före påsk. Då sjöng de: tiggare

Här komma pojkar, som påskägg vill borga,
 och se, vad de vill ge uti min lilla korg.
 Och tuppen på taket,
 Och hönan på planken.
 Och tuppen har skägg,
 och hönan har ägg.
 Söta kära far och mor,
 ge mig ett litet påskägg!

Sedan de hade fått ägg, sjöng de en annan visa till tack. Där
 var bland annat:

Uppå gubbens haka,

Fick de inte ägg, så fick de något annat. -

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Östergötland m.fl. Upptecknat av: Sven Liljeblad
 Härad: Adress:
 Socken: Berättat av: Holmertz, Vadstena
 Uppteckningsår: Född år 86 år i Strå socken

Långfredagen och påskafton skulle de äta ägg och gröt. En man fick 230
 fyra ägg och en kvinna tre. - På långfredagen fick de inte äta nå-
 gon sort av det, som kom från mjölken.

Förste sommardagen var förste maj. Då skulle de dricka mærg
 i bena. De skulle äta ägg och gröt då också.

Valborgs-
mässan

Påsk äro häxorna ute och rider. De samlades i gamla hyddor,
 som kallas "prölen". De red ut dymmelonsdan på en sopel. De hade
 ett horn, som de hade smörja i. De kom igen på påskafton.

Häxor

Här bakas det våfflor varför dagen. - Om den dagen säger man:
 "Varför dagsnatt bär tranan ljus i sängen." - Varför dags yra kvick-
 nar båmask och myra.

Vårfru-
dagen

De sprang visserligen ut barfota i snön en gång om året. Men
 det var på hösten, när den första snön kom. Det gjorde de, för
 att de inte sedan skulle kyla fötterna.

På midsommarafton gingo flera hundra män till källorna. Den
 närmaste fanns i Hagebyhöga. En midsommarkälla fanns också i Fur-
 åsa.- Dessa källor lågo långt borta, så att man annars inte tog
 vatten där.- De kastade en slant eller något annat värdefullt i
 källan och drucko av vattnet. Det var för att det var en särskild

Källor

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Östergötland m.fl. Upptecknat av: Sven Liljeblad
 Härad: _____ Adress: _____
 Socken: _____ Berättat av: Holmertz, Vadsten
 Uppteckningsår: _____ Född år 86 år i Strå socken

kraft i det.

Midsommardaggen skulle de ta vara på. Det tog de med en hand-
 duk och strök på ansiktet. De skulle bli vackra då och skulle inte få
 utslag.

Midsommarstång och dans hade de på några ställen. De dansade
 i ring omkring den, både gamla och unga, herrskap och tjänare. Sedan
 gingo de till hagarna och dansade, tills solen gick upp.

(Gummen): I Samhult plockade de midsommar blommor av sju slag
 varav de flätade en krans, som de hängde i taket. Det var till bote-
 medel sedan.

För att se, vem som skulle bli ens tillkommande, skulle man
 sitta vid en källa, och den, som skulle bli mannen, kom då och bjöd
 på ett glas vatten.

Vid frieri skulle någon, som var munvig, vara böneman. Han
 talte före. De hade då ett litet kalas.- Dotera fick ta honom antingen
 hon ville eller ej, blott fadern ville det.- Till belöning för sitt
 uppdrag skulle sedan bönemannen ha en present i klädväg, en skjorta
 eller strumpor el. d.- De får bara ta ut lysning i ny, och allra bäst
 i nyårsnyet. Var det lyst på det gamla året, ansågs det nödvändigt
 att de gifte sig samma år. Det fick de lov att passa sig för.- De hade

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Östergötland m. fl. Upptecknat av: Sven Liljeblad
 Härad: Adress:
 Socken: Berättat av: Holmertz, Vadstena
 Uppteckningsår: Född år 86 år i Strå socken

lysningskalas; då fingo de presenter. Brudgummen skulle helst skän-232
 ka henne ett smycke, ett halsband eller något sådant. (Gumman):
 I Lamhult sköt de, när de åkte till första lysningen. Och var det
 då ett oäkta barn, så klippte de ut vaggor och hängde i träna, där
 de skulle fara fram.- Såväl vid begravning som bröllop var det en
 bestämd man, som skulle gå och bjuda. Han blev sedan värd på kala-
 set.- Vid bröllop reste de björkar på sommaren och granar på vin-
 tern. Granarna skalades ända uppåt toppen och stammen kläddes med
 vitt papper.- Bruden skulle ha en liten mössa av vitt siden på
 själva huvudskullen. Den övriga delen av håret täcktes av stickad
 tyll. Det kallades stycke. Det var en snibb, som gick ned i pan-
 nan och knöts med en bandros i nacken. Brudarna skulle vara svart-
 klädda. Brudringar fick de lov att ha. De voro av guld, tunna och 233
 breda på yttersidan av fingret, smala inåt. Men vigselringen skul-
 le vara av silver.- Bruden och brudgummen skulle på bröllopet ha
 pengar i skorna. Dem skulle sedan betjänten ha, som drog av dem
 skorna.- Bruden skulle skynda sig att komma först i sängen.

En havande kvinna fick ej titta i nyckelhålen, ty då blevo
 barnen vindögda.- Tittade de på eldsvåda, fick barnet vådaeldsmär-

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Östergötland m.fl. Upptecknat av: Sven Liljeblad
 Härad: Adress:
 Socken: Berättat av: Holmertz, Vadstena
 Uppteckningsår: Född år 86 år i Strå socken

ken. Får en havande kvinna i alla fall se en eldsvåda, måste hon 233
 först slå sig under fötterna. Ej i ansiktet eller så.- Hon fick in-lyte
 te se på någon död. Då blev barnet blekt.- När de var havande,skul-
 le de äta fikon. Då fick barnen små huvuden, och det blev lätta
 barnsängar.

När barnet skulle döpas, skulle det ha svepen med sig i kyr- Dop
 kan. Fadbrarna lade ned pengar i linden.

När man förr mötte någon, som man inte tyckte om, vände man Profy-
 sig om och spottade.- Man brände svavel på tröskeln, så att ingen laktisk
 skulle kunna förgöra en. Man satte järn i tröskeln och en uggla magi
 över stalldörren.- Man kastade eld och vatten efter dem, som man 234
 ej ville ha tillbaka.

När de var sjuka, kastade de också eldglöd mellan kroppen och Folk-
 linnet. När eldglöden fallit ned tog de upp den och kastade den medicin
 likadant omigen, tills de hade kastat den genom linnet tre gånger.
 För var gång spottade de.

De ville gärna ha filspån från en mästermans yxa. Det var en
 mästerman i vart län, som skulle avrätta de dömda i spetsgårdarna.
 De bådo mästermannen om filspån. Det fick han mycket betalt för.

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Östergötland m.fl. Upptecknat av: Sven Liljeblad
 Härad: Adress:
 Socken: Berättat av: Holmertz, Vadstena
 Uppteckningsår: Född år 86 år i Strå socken

Det skulle tagas strax, som de nackat dem. Det skulle ges barnen 234
 mot skärvan. Vid avrättningarna ville folk även fram och ha blod, Folk-
 men vakten motade dem. Blodet hjälpte mot fallandesjuka.- Fallande medicin
 sjukan kunde fås genom begravningar. När de sågo huvudet dallra ned,
 blevo somliga så rädda, att de föllo omkull.

Ibland, när de voro sjuka, drog de också brynstenen, "hen",
 som de brynte rakknivarna med, tre gånger genom linnet och spottade. 235
 Det var svarta brynstenar, som också kallades "olgehen".

Man skulle inte klippa hår och skägg och naglarna på sönda- Hår och
 garna, för det växer det så fort. naglar

=====

Landskap: Östergötland m.fl. Upptecknat av: Sven Liljeblad
 Härad: Adress:
 Socken: Berättat av:
 Uppteckningsår: Född år i

Gamle kantor Berg och Kalle i fattighuset, Hagebyhöga,
 tala tillsammans om följande:

235

De hade alltid majstänger förr här vid midsommar. Man reste
 den på Askahögen och högen vid Hageby. Men ville helst ha dem på
 högarna eller kullarna.

Majstång

Den, som kom sist upp Luciadagen, kallades "lusa".

Lucia

När man hade ätit aftonvard julafton, skulle man ut och ge
 krettera och säga till dem, att det var jul.

Jul

Drängarna gingo upp klockan ett annandagjul och gingo till
 varandra och drack glögg, sjöng och festade. De gingo då också och
 sysslade åt varandra. De hade annandagsotta. Drängarna gick i la-
 dugårdarna och ställde i ordning åt dem de tyckte om, men de, som
 hade ovänner ibland dem fingo sina ladugårdar fulla av inkastad
 gödsel och djuren uppsläpade på höskullen.

236

Vid julen gick de även med ljusa stjärnan. De började ibland
 annandagen och höllo på till trettondagen. De kom inifrån Vadstena
 och gick sedan i byarna utanför staden. De voro tolv i sällskap
 och kallades de tolv apostlarna. Staffen bar stjärnan. En var Judas
 med pungen. De andra sjöng. De kom både bitti och sent.

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Östergötland m.fl. Upptecknat av: Sven Liljeblad
 Härad: Adress:
 Socken: Berättat av:
 Uppteckningsår: Född år i

i/
 Lite varstans häromkring hade de tomtar, som drogo från den ene 236
 till den andre. De fodrade i ladugårdarna.

De lade en täljekniv på ladugårdströskeln, när djuren skulle
 över den. På vissa ställen satte de den över dörren.

De grävde in ormar i ladugårdströsklarna. Helst vita ormar.

En oxe hade fått skott. En bonde här, som skötte om honom,
 gav honom in solv. Det skulle vara tre solver med tre knutar på
 varje. Så muttlade han något, som ingen hörde.

=====

Tomtar

Profylakt
magi

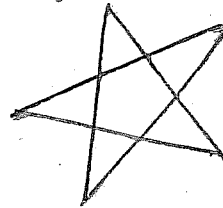
Troll-
skott

Landskap: Östergötland m. fl. Upptecknat av: Sven Liljeblad
Härad: Adress:
Socken: Berättat av: Emma Dalgren, Hagbyhöga
Uppteckningsår: Född år i

Gamla fru Emma Dalgren bor alldeles intill kyrkan i Hagbyhöga. Hon har vistats i socknen hela sitt liv. Hon berättar:

Man fick lov att baka till jul, så att det räckte till påsk. Man fick inte baka mellan jul och påsk. Tycker nån det! Det gick inte an. De fick heller inte börja baket, förrän Lucia hade varit. De fick inte heller slakta förr. Brödet, som bakades mellan jul och påsk, duger inte att äta så de. Mellan Lucia och jul hade de fritt att slakta och baka och brygga o.s.v. ända till Tomas. Till Tomas skulle det vara färdigt, ty sedan skulle det göras rent.

Vid julbaket liksom vid andra bak, korsade man med en kniv ett kors över karet. - Vid jul och vid andra särskilda tillfällen ritade de femudda stjärnor med en kniv över dörrarna. De såg ut på följande sätt:

Det var för att freda sig för trolltyg. Eller också satte de fast en kniv över dörren.

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Östergötland m.fl. Upptecknat av: Sven Lijebblad
 Härad: Adress:
 Socken: Berättat av: Emma Dalgren, Hagbyhöga
 Uppteckningsår: Född år i

Luciadagen voro de uppe senast klockan ett. Då skulle de först²³⁸
 och främst ha frukost. De hade ingenting med utklädning eller så. Lucia
 Men de hade så brått så brått. För då började alla arbeten de skulle
 ha färdiga till jul.

Själva julljuset gjordes som treskänglingeljus. Det skulle Jul-
 brinna hela julnatten. Det ställdes i ett kopparfat på bordet. ljuset
 Slocknade det under natten skulle det bli dödsfall.

Julafton fick man lov ta in halm på golvet. Men det var långt Jul-
 före min tid. Julhalmen skulle då ligga över alla helgdagarna och halmen.
 fick ej bäras ut förrän tredjedagen. Då lades den på gödselstacken.
 Alla skulle tumla om i halmen, både gamla och unga.

Vid jul täljde de också en fågel av särskilt trä och hängde Takfågel
 upp i taket över bordet.

Julgranar funnos då som nu. De hade också på sina ställen Jul-
 en gran på var sida om dörren. Utanför, vid dörren in till förstun. ruska
 Den kunde de skala ett stycke uppåt stammen.

Julkärven fick hänga till påsken.

På den tiden hade de öppna spislar och det var att lägga i Jul-
 kärve

Landskap: Östergötland m.fl. Upptecknat av: Sven Liljeblad
 Härad: Adress:
 Socken: Berättat av: Emma Dalgren, Hagbyhöga
 Uppteckningsår: Född år i

stora stockeldar. Särskilt stora voro de på julafton.

239

Sedan de tvättat sig och gjort sig i ordning till helgen, gick Jul de omkring i stugorna och kastade in påsar med nötter och äpplen i. Påsarna gingo sönder, och sedan fick de ligga i julhelmen och leta efter godsakerna.

De bakade julbröd i form av rosor och grisar och i alla möjliga former. Det var vanligt rågbröd med vört i. Det var så sött, som det varit sirap. På julbordet skulle var och en ha sin särskilda hög med julbröd. Den fick inte tas bort, utan av den åt man varje dag under julen.- Julgröten, det var korngrynsgröt med mjölk och sirap på.

Vid bordet julkvällen hade själva matmora en tallrik, på vilken hon lade undan litet av var rätt. Det bar hon bort sedan. Vart det tog vägen vet ingen. Men det sägs, att det skulle jultomtarna ha. Då de åt julkvällen, skulle de djärvaste springa ut och titta i fönsterrutan. Då skulle han kunna se, vad som sedan hände under året. Om någon av de, som satt vid bordet skulle dö, syntes han då huvudlös. Men det var inte någon, som tordes ut. De voro så vidskepliga på den tiden.

240

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Östergötland m.fl. Upptecknat av: Sven Liljeblad
 Härad: Adress:
 Socken: Berättat av: Emma Dalgren, Hagbyhöga
 Uppteckningsår: Född år i

På julafton skulle djuren ha säd. Skäftesäd eller tröskesäd. det gav man dem klockan åtta på kvällen och talade om för dem, att det var julafton.- Djuren kunde också tala på julnatten.- Det var en bonde, som var så snål, att han inte gav djuren säd på julafton. En ko beklagade sig för de andra.- "Ånej!" sa'de."Du ska'intе beklaga dig. De ha tröskat så illa, att det finns sju tunnor säd kvar i halmen." - Det låg bonden och hörde. Han tröskade på nytt. Då dog korna, och han fick inga.- Men detta, att djuren kan tala, tror jag inte. Jag har själv legat hos sjuka djur i ladugården på julnatten, men jag hörde aldrig något.- "Pröva allting och behåll det bästa," heter det.

240

Jul

Sedan de hade fodrat nattfodret, så gick de och lade sig, ty det fick lov vara tyst efter åtta julkvällen.

Vattnet var vänt i vin julnatten. Alla de döda voro i julottan mellan klockan tolv och klockan ett. Då brann även jülljuset i två lågor.- En gammal gumma, som inte hade klocka, utan kom för tidigt till julottan, blev inlåst i kyrkan och fick bevista de dödas julotta.

241

Klockan fem på juldagsmorgonen skulle man vara i kyrkan. Både de, som gick, och de, som åkte, hade tjärbloss.- Klockan åtta

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Östergötland m.fl. Upptecknat av: Sven Liljeblad
 Härad: Adress:
 Socken: Berättat av: Emma Dalgren, Hagbyhöga
 Uppteckningsår: Född år i

ver det slut i kyrkan. Då kappades man hem. De, som kom först hem, 241
 blev rikast på sommaren. När de kom hem, stod glöggen färdig. Se- Jul
 dan de hade tagit den, skulle de sova "lägdasäd". De skulle sova
 ända till middagen, så att säden skulle bli så lång, att den lade
 sig på sommaren.

På nyårsafton var det bestämt, som de väntade Fröja och Tor. Fröja
 De voro rädda för dem. De kastade ut något åt dem. Om det var ett och
 glas öl eller brännvin, minns jag inte. Det var, för att de inte tor
 skulle vredgas på dem.

Ett stycke här nedanför kyrkan låg det ett litet kärrfly, som
 nu snart är utdikt. Det ligger en kulle, Revakullen intill. Det
 kallades för Torsänkan. Där måste väl haft något offer till Tor. 242
 Det trodde min far.

På annandag jul gingo de ut och gjorde allt vad illa var för Annandag
 sina ovänner. Det var på ottan, som de var ute och syssalde åt jul
 varandra. Åt vännerna måkade de och gjorde fint. Åt ovännerna kör- upptåg
 de de in all gödsel i ladugården och släpade upp smådjuren på hö-
 skullen.- De skulle hålla annandagsotta. De gick till varandra
 och drack öl.

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Östergötland m.fl. Upptecknat av: Sven Liljeblad
 Härad: Adress:
 Socken: Berättat av: Emma Dalgren, Hagbyhöga
 Uppteckningsår: Född år i

och drack öl.

På trettondagen började de gå med stjärnan och höll på med det till Knutedan. De började tidigt på morgnarna. De sjöng på vägen mellan stugorna och de sjöng, när de kom. De sista, som höll på, var Vadstenaborna. De voro utklädda på olika sätt. Judas hade en pung och en päls. De fingo mat och pengar. Men av maten fick de inte mer än de åt. De förde inte med sig något av fångningen. De sjöng staffanssången:

Staffan var en stallardräng, stallardräng.

Han vattnade sina fålar fem, fålar fem.

Urra, urra, urrallallerara!

Gossar! låt oss lustiga vara!

En gång jul om året bara.

Så vattnar han de bruna, de bruna.

De är sin moder så lika, så lika.

Urra etc.

Så vattnar han de svarta, de svarta.

De är som ett par dockor så vackra, så vackra.

Urra etc.

Skriv endast på denna sida!

242

Stjärn-
gossar

243

Staffans-
visan

Landskap: Östergötland m.fl. Upptecknat av: Sven Liljeblad
 Härad: Adress:
 Socken: Berättat av: Emma Dalgren, Hagbyhöga
 Uppteckningsår: Född år i

Så vattnar han de apelgrå, de apelgrå,
 dem själve Staffan rider på, rider på.
 Urra etc.

243
 Staffens-
 visan

De sjöng också en del andra verser:
 Jag ser uppå er taketorv, taketorv,
 att här finns mat och hackekorv, hackekorv.

Jag ser uppå er korsten blank, korsten blank,
 att här finns brännvin och inte lank, inte lank.
 Jag ser uppå er korsten vit, korsten vit,
 att ni har friare men ingen törs hit, ingen törs hit.

244

Jag ser uppå er korsten rö, korsten rö,
 att eran doter hon är mö, hon är mö.

De sjöng också: Goder morgon, goder morgon, både kvinna och
 man!— Men det har jag alldeles glömt.— När de gick, sjöng de:

Haven tack, haven tack, både herre och fru! Och något mera.
 Det var tack för all mat och välfägnad, som de hade fått.

Pengarna de fick, när de gick med stjärnan, firade de Knut

Landskap: Östergötland m.fl. Upptecknat av: Sven Liljeblad
 Härad: Adress:
 Socken: Berättat av: Emma Dalgren, Hagbyhöga
 Uppteckningsår: Född år i

med. Då dansade de och spelade och åt och drack. Då skulle de dricka ur det sista de hade.

244
Tjugondag
Knut

Den första sommardagen? - Det var bestämt den 27 april.- Antonius, ja. Sedan räknade de från den. Efter Beda-dagen dugde det ej att så. Det var den 27 maj. De hade bestämda dagar att så. Men efter Beda fick det vara slut.

Sjusovare tävlar men om att komma först upp, annars blir man sjusovare.- Likaså på långfredagen, ty då skulle de, som kommer först upp slå de andra med ris. Den, som får mycket ris, blir snäll seden under året.

245
Långfre-
dagsris

Men skyndar sig också upp påskdagen, ty då ser man solen dansa, när den går upp.

Påskdagen

Den fjortonde mars bär trenan ljus i sängen. Efter halva mars fick det inte brinna något lyse.

Tranan

Det var en dag, som de sprang med bjällror. Men vilken det var, minns jag inte.

Vårseder

De satte in fastlagsris i vatten, så att de skulle ha spruckit björklöv till påsk. Det prydde de då med.

De olika dagarna under påskveckan hette: svarte måndan, fe- Påsk

Landskap: Östergötland m.fl. Upptecknat av: Sven Lilieblad
 Härad: Adress:
 Socken: Berättat av: Emma Dalgren, Haghyhöga
 Uppteckningsår: Född år i

tetisdan, dymmelonsdan, skärtorsdan, långfredan, stäcketelördan 245
 (hon skulle vara kort, hon, se).- Till dymmelonsdan fick lov allt Påsk
 arbete vara slut, så att inte dymmeln kom i'et.- På lånfredagen
 fick de inte äta mjölk. Då skulle de ha ärter.- På påskdagen skul-
 le de äta ägg.- De gick, både stora och små, och tiggde ägg i påsk-
 veckan. Då kom de i flockar. De sjöng i farstun: 246

Höna har ägg,
 o'tuppen har skägg.
 Söta kära far och mor,
 ge mig ett litet påskägg!

På skärtorsdagskvällen reste häxorna till Blåkulla. På påsk- Häxor
 afton fick folk laga, att spjället kom ner, för då kom de igen
 efter kvällen. De smörjde sopelastaken och lade av.- En karl, som
 skulle efter, hörde inte riktigt, vad käringen sa, utan skrek:
 Opp och ut! Stanna på var knut!- Han höll på att bli fördärvad på
 knuten. Till slut skrek han: "Åt helsikeland!"- Och då bar det iväg.
 Men han slog ner på socknekörgårn. - Påskafton sköt man. Det var
 för att skjuta bort käringarna, så att de inte skulle komma fram.

Landskap: Östergötland m.fl. Upptecknat av: Sven Liljeblad
Härad: Adress:
Socken: Berättat av: Emma Dalgren, Hagbyhöga
Uppteckningsår: Född år i

Vid första maj gjorde man majeldar och dansade omkring dem. Man skulle också äta ägg och dricka mäger i bena första maj. Det var för att de skulle kunna arbeta bra under sommaren.

246

På natten före midsommarsafton samlades ungdomarna och gick till betena och skogarna och plockade löv och blommor. Midsommaraf- ton på middagen och kvällen klädde de stängen. Vid sextiden kom både gamla och unga och reste den. De åt ost och bröd och brännvin och dansade omkring stängen. På varje ställe skulle de lämna ut ost och bröd och brännvin till midsommar. Det skulle de ha uppe på backen att äta, när stängen restes där. De gingo sedan till en loge och dansade. De hade då vanligen med en speleman, som spelade fiol. Det var fruntimmer också, som spelade fiol väl. Lina Spets och Kalle Spets spelade. När Lina Spets spelade, var det, som om var tråd i en rörde sig. Ibland sjöng de också till melodier. För det mesta sjöng de då: "Kom lilla flicka, valsa me mej!" Vi dansade också "björk", som de också kallade mazurka. Det gick i svindlande fart. Och valser och slängpolsker. Vi gjorde också en lek, som hette "hanka i ståltråd". Man gick då i ring och vände sig på en gång, så att varannan vred sig till hälften och tog de andras armar. Det

247

Midsommar

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Östergötland m.fl. Upptecknat av: Sven Liljeblad
 Härad: Adress:
 Socken: Berättat av: Emma Dalgren, Hagbyhöga
 Uppteckningsår: Född år i

tyckte jag var det roligaste. De sjöng då:

248

Min far hade många barn,
 och alla voro de kanaler.
 Somma hängde sig i segelgarn,
 och samma hängde sig i galje.

Midsommar

Då ungdomen var ute i betena och skogarna på natten innan
 midsommarnatten och plockade blommor och löv och fint ris, skulle
 de dels ha det till stängen och dels till att löva med. Blommorna
 skulle vara till kransarna i stängen. De lövade också både ladu-
 gården och boningshusen, ty på midsommar är det lövhyddohögtiden.

Majning

Midsommerstängerna voro som flaggstängerna nu. Höga och raka,
 men inte målade. De fick stå hela året om, men det de hade hängt
 i blåste ju bort, så att när de tog ner den för att kläde den nä-
 sta sommar, voro de nakna. De hängde blomkransar i dem och föröv-
 rigt vad som helst; äggskal och annat, för att det skulle vara
 grannt.

Majstång

De, som ville drömma midsommarnatten, plockade blommor av
 nio slag och lade dem under huvudkudden. Vad de då drömde, skulle
 slå in.

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Östergötland m.fl. Upptecknat av: Sven Liljeblad
 Härad: Adress:
 Socken: Berättat av: Emma Dalgren, Hagbyhöga
 Uppteckningsår: Född år i

Den, som ville se sin tillkommande, skulle gå till en kors-
 väg och se honom där. Det skulle vara i midnattstimmen och den för-
 ste som kom var den rätte.

249

De gingo också på midsommarnatten till midsommarkällorna och
 dansade där. De skulle då också offra i källan och kasta i en slant.

Midsom-
markällor

En del gjorde midsommarjäst. De tog daggen på en handduk och
 vred ur den och rörde mjöl i. Det surnade och blev till surdeg.

Midsommar-
daggen

Vid pingst gjorde ibland pingstbröllop. Det gjorde både barn
 och pigor och drängar. De klädde en pingstbrud alldeles som en van-
 lig brud. De gick sedan i gårdarna och visade henne. De brukade ge
 henne något på ställena. Ty det var för det mesta en liten, som de
 klädde i krona och krans som en stor brud.

Pingst-
bröllop

Vid Mikaeli skulle alla kretterna, som varit ute, tagas in.
 Ty den tjugonionde September börjar vintern.

Mikaeli

De hade slätteriullen förr. Det tillgick så att de samlades
 alla i byar och slog en dag på vart ställe. De slog i sällskap. På
 kvällen hade de kalas. Då rimmade de för gröten. De bryggde alltid
 innan och drack mycket. På natten dansade de. Ett sådant kalas skul-
 le de alltid göra på Sjušovare. Då de rimmade för gröten skämtade

Slätteri-
gille

- 250

Landskap: Östergötland m.fl. Upptecknat av: Sven Liljeblad
 Härad: Adress:
 Socken: Berättat av: Emma Dalgren, Hagbyhöga
 Uppteckningsår: Född år i

de mycket. En, som hade två fästmör, sade: "Gröten är kokt i en gryta och inte i en potta, får jag ingen annan så får jag fälle Lotta."- Han skämtade om sig själv. Andra rimmade om husbond, att de hade fått så gott kalas så. Och för övrigt rimma de, som de hade huvud till.

250
Slåtter-
gillen

De hade mycket väderleksmärken och läste även mycket i bondepraktikan.- De började räkna på annandagen för väderleken. (Annan- dag jul). Det är sex dagar mellan jul och nyår. Då blev det en halv dag för var månad under året. Sådant vädret var på var och en av dagshalvorna, så skulle det bli på motsvarande månader. Snögade det på någon av dagshalvorna, skulle det bli nederbörd i motsvarande månad.- Jag minns hur de läste i bondepraktikan: "Pauli dag ren och klar, gott år man i förhoppning har."- Mikaeli dag hade de också till märke.

Väderleks-
märken

Tomterna bodde i ladugårderna. Höll de dem ordenligt, så drog de till dem. Var de elaka vid dem, så drog de ifrån dem.

Tomtar
251

De talte också om älvdansar. En gumma, som hette Starka-mora, sade, att hon sett älvarna dansa. Jag har aldrig sett dem. Men rundelara i gräset, de där bruna, som de kallar för älvdansar, har

Älvor

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Östergötland m.fl. Upptecknat av: Sven Liljeblad
 Härad: Adress:
 Socken: Berättat av: Emma Dalgren, Hagbyhöga
 Uppteckningsår: Född år i

jag sett.

Det var en, som tjänste uppe i Stenby socken, som hade med skogsfrun att göra. Min far kände gubben ifråga. Han rakade och tvättade sig inte på två och ett halvt år. Han såg ut som en vilde. Håret och skägget växte. En julkväll hade några drängar sett honom på huskullen. De sågo honom och skogsfrun hålla om varandra. Hon hade så långa armar att det räckte om dem båda två gånger. De frågade honom sedan, vad hon hade lovat honom. - "Jo, hon lovade, att jag skall bli rik, om jag håller ut i tre år." - Men de tog ihop med honom, så att han blev som en människa igen.

Hins jakt kunde komma när som helst. Det var folk, som sade, att de hade sett det. De hade då först mött en hin med ett fruntimmer på ryggen. Han sade till dem: "Möter du någon, så säg intet!" - Efteråt kom ett par jägare och frågade, om de hade sett något. Svarade de då "ja", så hörde de sedan ett skott och såg jägarna komma med fruntimret emellan sig. Då rann blodet om henne. Men svarade de nej, så hände det ingenting.

Förr kunde de få skott. Det var detsamma, som om de få slag nu. Då skulle de ta motsols omkring dem med en påse, där de hade stoppat solv och vitlök och annat. Samtidigt skulle de läsa Fader

251
Skogsfrun

Hins
jakt
252

Folk-
medicin

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Östergötland m.fl. Upptecknat av: Sven Lilieblad
Härad: Adress:
Socken: Berättat av: Emma Dalgren, Hagebyhöga.
Uppteckningsår: Född år i

vår.

När barn hade skärven, skulle modern skära ett kors på barnets bröst och ta blodet i en sockerbit och ge barnet in. Kunde hon inte det, skulle hon ta blodet under sin vigselring på fingret.

=====

Gumman Dalgren säger, att, om man vill veta bestämmelserna ifråga om majstången och ifråga om vad var och en skulle skänka

- Bykevel i Hagebyhöga. - Två dm. lång.
Skriv endast på denna sida!

Landskap: Östergötland m.fl. Upptecknat av: Sven Lilieblad
 Härad: Adress:
 Socken: Berättat av: Emma Dalgren, Hagebyhöga
 Uppteckningsår: Född år i

till midsommarsfesten, man lämpligen kan se efter i bylådan, där 253
 det skall stå. Bylådan i Hagebyhöga är en bunden bok innehållande Bykavel
 bystämmans stadgar och protokoll. Alltsamman är handskrivet och ett och
 döma av stävningssätt och stilarter från vitt skilda tider. Samtliga bylåda
 ga hemmansägare i byn turs om att förvara den jämte bykaveln hemma
 hos sig ett år i sänder. Bystämman sammankallas fortfarande omkring
 första maj varje år. Den, som för tillfället förvarar bylådan, lå-
 ter några dagar i förväg sända omkring bykaveln bland bystämmans le-
 damöter jämte en skriven uppmaning till vederbörande att infinna
 sig på stämman. Det finns obytt jord kvar inom byn, som utarrende- 254
 ras. Arrendet belöper sig omkring 40 kronor, och det är närmast för Bystämman
 utdelningen av detta, som bystämmen sammankallas. Huvudsakligen är
 det dock rör att upprätthålla gammal tradition.- Något om majstån-
 gen förekommer dock icke i bylådan i dess nuvarande skick. Bylådans
 paragrafer stadga om byamännens sammankallande, om hägnader, om
 slätter, om ofredande av sädesgården o.s.v. På titelbladet står präntat:
 By ordning för Hag By Höga Eye Lag upprättad åhr 1807.

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Östergötland m.fl. Upptecknat av: Sven Lilieblad
 Härad: Adress:
 Socken: Berättat av: Fahlström, Tistorp
 Uppteckningsår: Född år 94 år i

Den nittifyraårige skomakaren Fahlström i Tistorp i Strå socken berättar följande:

254

Man skulle gå upp så tidigt man kunde Lussedagen för att trö-Lucia
 ska. Det var en bonde, som vaknade lussenatten och tyckte att det
 såg ljust ut. Han trodde väl, att det började dagas och fick brått
 upp, ty han skulle ha tröskat otte. Men klockan var elva och månen
 sken. Glögg måste man alltid förtära den dagen mer än annars. Glögg
 det var sirap och brännvin. Kvinnorna söp ur sin blecka lika väl 255
 som karlarna.

På julaften skulle de äta så mycket skinka och lutfisk de Jul
 kunde och dricka mycket glögg och brännvin. När man då hade förplä-
 gat sig på alla sätt och vis och slutat äta på kvällen, var det
 tid att gå till husdjuren, som skulle förplägas särskilt då. Jul-
 natten kunde husdjuren tala och resonera med varandra, om husbö-
 derna voro goda vid dem eller snåla och höll dem dåligt.- Till jul
 hängde också duvor av gips eller trä i taket. De hade vingarna ut-
 bredda och satt fast med en ståltråd i ryggen.- De hade halm på gol-
 vet och bäddade syskonbädd i den. De skulle inte ligga i sängarna
 vid jul.- Om de infann sig klockan tolv julnatten i kyrkan, kunde

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Östergötland m.fl. Upptecknat av: Sven Liljehlad
 Härad: Adress:
 Socken: Berättat av: Fahlström, Tistorp
 Uppteckningsår: Född år 94 år i

de se kyrkan full av döda, som hade gudstjänst då. Tittade man 255
 genom nyckelhålet i kyrkan då, kunde man se dem där. De voro hu- Jul
 vudlösa.- Den, som kom först hem från julottan, skulle först få
 skördat.- Annandagen skulle de ut och bjuda varandra på annandags-
 glöggen.- Julklappar skulle de också ge varandra. De sprang på 256
 julafton och kastade in dem genom dörren. En gång hade jag köpt
 ett klänningstyg, som jag skulle ge en gumma i julklapp. Det ka-
 stade jag in mitt i vällingsgrytan.- Det skulle också vara julbock.
 Julbocken var en utklädd människa. En jul var jag utklädd till ki-
 nesisk tupp, när jag var ung. Jag hade en päls, vari jag hade stup-
 kit fötterna genom var pälsärm. De knöt den på ryggen. Jag hade
 en röd duk för ansiktet liksom en kalkontofs. Jag skulle förestäl-
 la kinesisk tupp eller kalkon, som de säger. Det är ju tupparna
 från Kina. De ledde mig i ett snöre från den ene grannen till den
 andre. Det var mellan helgdagarna.- De hade många roliga lekar
 vid jul. Men jag har glömt dem. En lek, som de ofta gjorde, var att
 "låna eld". De satte sig i ring, och en, som fått tag i en gammal
 eldstång, gick från den ene till den andre och sade: "Låna eld!"
 Då svarade de: "Gå till grannarna!"- Hur det var, när det slutade,

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Östergötland m.fl. Upptecknat av: Sven Liljeblad
 Härad: Adress:
 Socken: Berättat av: Pahlström, Tistorp
 Uppteckningsår: Född år 94 år i

minns jag inte. Men de, som dummade sig, fick ge panter. Sedan var det att leka pantlekar. Pojkarna och flickorna skulle ta slantar ur munnen på varandra, och i den vägen. De lekte även "skifta makar". På sommaren "tämde de stutar". De hade även många andra lekar. Men jag kan omöjligen komma ihåg dem. - De ställde ofta till juldanser. De hade då dukade bord och spelmän. Helst både basfiol och två fiolspelare. -

257
Jul

På trettondagsafton kom pojkarna ut från städerna med ljusa stjärnan och sjöng. De gick ut mot kvällen. De hade klätt ut sig. En var Herodes och hade värja vid sidan. Det var även tre vise män från Österlandet. De andra voro utkostymerade med papper och andra ordningar och alla möjliga krigiska kostymer. Judas med pungen tog emot pengar, som de fick på de flesta ställena. På alla ställen fick de brännvin. Ibland slogs de på hemvägen. De sjöng och skrek, så mycket de orkade. Det var ett liv och en rörelse, precis som det var i kyrkan på den tiden. Det var inget pjunk. - Jag minns nog sången: "Goder morgon, goder morgon." Den fanns också. Men de kom i skymningen, så att den kunde ^{de} ju inte sjunga. De sjöng, enligt vad jag minnes, vanligen två andra.

Stjärn-
gossar

258

Landskap: Östergötland m.fl. Upptecknat av: Sven Liljebled
Härad: Adress:
Socken: Berättat av: Fahlström, Tistorp
Uppteckningsår: Född år 84 år i

Staffan var en stallaredräng, en stallaredräng.

Vattnade han de fålar fem, de fålar fem.

Ira, ira, irallarellara.

Gossar låt oss lustiga vara!

En gång jul om året bara.

Ira, ira, irallarellara.

Vattnade han de vita, de vita.

De var sin moder så lika, så lika.

Ira etc.

Vattnade han de svarta, de svarta.

Det var ett par dockor så vackra, så vackra.

Ira etc.

Vattnade han de apelgrå, de apelgrå,

Staffan själv rider på, rider på.

Ira etc.

Jag ser uppå er korsten vit.

För er doter gick in hit, gick in hit.

Ira etc.

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Östergötland m.fl. Upptecknat av: Sven Liljeblad
 Härad: Adress:
 Socken: Berättat av: Fahlström, Tistorp
 Uppteckningsår: Född år 94 år i

Jag ser uppå er fönster blank, fönster blank,
 att här finns brännvin och inte lank, inte lank.
 Ira etc.

259
Stjärn-
gossar

Ibland sjöng de omkvädet tre gånger.- När de kom till "Ira,
 ira-----, klämde de i, så mycket de orkade.- De sjöng också en
 annan lång och vacker sång.

(noter)

Se min stjärna, hur hon lyser över Betlehems stad!
 - Men jag minns ej mer av den sången.

Jag var upptagen av baronen på Åbylund här i socknen i hans eget hus. Då ungharionerna och jag voro pojkar, kunde det fara oss in vid Kyndelsmässotiden, att vi tog av oss om fötterna och sprang ut runt omkring gården. Det var en stor gård och vi sprang ett par tre varv omkring i snön. Det var efter jul vi brukade göra det. Men det behövde inte vara någon bestämd dag. Det var liksom en pojklek och vi gjorde det, när det föll oss in.

Springa
barfota

260

Landskap: Östergötland m.fl. Upptecknat av: Sven Liljeblad
 Härad: Adress:
 Socken: Berättat av: Fahlström, Tistorp
 Uppteckningsår: Född år 94 år i

En dag om våren kom tranan och bar ljus i sängen. Och sedan 260
 skulle alla ljus släckas. Vårtiden var kommen. Då var det onödigt 260
 att elda ljus. Att de sade, att det var tranan, som skulle komma.
 berodde väl på, att de var första vårfåglarna, som siade som sky-
 ar i luften. Sedan kom vildgäss och svanar.

I fasten eller vid påsk, tror jag det var, som flickorna kom 260
 med en knippa ris och smet om pojkar i stjärten med, om vi sov för 260
 länge.

I påskveckan var det barn, som gick omkring. De sjöng en sär- 260
 skild sång:

Här kommer pojka,
 som påskägg vill borge.
 På det andra stället fick jag ett.
 Det var ett skönt ägg.
 Får jag ett sånt här,
 så går jag strax min väg.
 Och hönan på taket,
 och tuppen på planket.
 Och hönan har ägg,
 och tuppen har skägg.

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Östergötland m.fl. Upptecknat av: Sven Liljeblad
 Härad: Adress:
 Socken: Berättat av: Fahlström, Tistorp
 Uppteckningsår: Född år 84 år i

Och söta kära far och mor,
 får jag ett litet påskägg!

261

Det stod de vid dörrarna och sjöng. Då kom husmodern fram
 och gav dem ett ägg eller ett par.

Äggtiggare

Långfredagen skulle man äta ärter. Men inte mjölkmat, ty då
 var mjölken orenad, och man svettade ut den.

Långfre-
dagen

Första maj skulle de också ha ägg.

Valborgs-
mässan

När cyrenerna började blomma, klädde de ut pingstbrud. Det
 var ingen bestämd dag för det. De tog en flicka som såg nått och
 bra ut. De klädde henne med blommor från topp till tå. De satte in
 blommor på klänningen och en krans på huvudet. Det var en femton-
 sjuttonåring. Hon skulle föra sig bra som en fru. Det var bara
 flickor, som gick med henne. De hade gröna kvistar instuckna i
 klänningsliven. De voro inte särskilt klädda, men nått klädda för-
 stås, i sina helgdagskläder. Vita och kulörta dräkter. De gick från
 gård till gård. De kunde duka ett bord ute i trädgården och trakte-
 ra dem med kaffe eller sådant.

Pingstbrud

262

Vid Mikaeli sjöng de en särskild visa, minns jag. Den gick
 bra, den. Det var, när pojkarna och flickorna hade blivit kära i

Skriv endast på denna sida!